

Nordens grannar i väst – riktlinjer för samarbetet 2021-2023

Bakgrund för samarbetet

Nordiska ministerrådets nuvarande samarbete med Nordens grannar i väst har vuxit sig starkare sedan det först etablerades 2009. Sverige, Norge, Danmark, Finland och Island samt Åland, Grönland och Färöarna har många liknande utmaningar och möjligheter som regionerna i Kanada, USA, Storbritannien och Irland.

Bland dessa gemensamma förutsättningar och utmaningar finns t.ex. ländernas glest utspridda befolkning, stora geografiska områden, långa avstånd, infrastrukturutmaningar, ett kallt nordatlantiskt och arktiskt klimat samt ett stort beroende av havet och dess marina resurser. Klimatförändringar och ökade transporter i Nordatlanten och Arktis på grund av ekonomiska aktiviteter innebär nya möjligheter men också eventuella hot.

Denna utveckling kräver en ökad förståelse och ett större samarbete mellan Norden och dess grannar i väst. Norden har som mål att samarbeta med grannarna i väst om ämnen av gemensamt intresse och därigenom stärka samarbetet. Samarbete måste därför vara till ömsesidig nytta för alla berörda parter. Syftet med dessa riktlinjer är att utgöra ett stöd- och styrverktyg för att uppnå detta mål.

Samarbetet är till sin natur regionalt och/eller multilateralt och ska äga rum mellan de nordiska länderna inom ramen för de olika nordiska ministerråden och nordiska program samt relevanta samarbetspartners i väst. Samarbetet är utformat för att komplettera och stödja de områden där samarbete ger nordisk synergi och mervärde.

De nordiska statsministrarna godkände i augusti 2019 en ny vision för Nordiska ministerrådet 2030 med fokus på ett grönt, konkurrenskraftigt och socialt hållbart Norden. Målet är att göra Norden till den mest hållbara och integrerade regionen i världen.

Denna vision och dess implementering kommer att tjäna som underliggande vägledning i samarbetet mellan Norden och grannarna i väst under perioden 2021-2023.

Riktlinjer

Intresset för samarbetet med grannarna i väst ökar, och därmed är syftet med dessa riktlinjer att skapa ett gemensamt ramverk för samarbetet.

I allmänhet bör följande riktlinjer gälla:

- Minst tre av medlemmarna i det nordiska samarbetet (Sverige, Norge, Danmark, Finland och Island samt Åland, Grönland och Färöarna) bör delta aktivt i samarbetet.
- Samarbetet bör ge ömsesidig nytta för Nordiska ministerrådet och partners i väst.
- Samarbetet bör ge mervärde för alla parter och inte skapa dubbelarbete.
- Nordiska ministerrådets sektorsövergripande strategier bör ingå i samarbetet (t.ex. hållbar utveckling, barn och ungas inkludering och jämställdhet).
- Samarbetet bör öka den ömsesidiga förståelsen mellan Norden och dess grannar i väst.
- Samarbetet bör ta hänsyn till Nordiska ministerrådets vision 2030 och FN:s hållbarhetsmål.

Nordiska samarbetsministrar och Nordiska samarbetskommittén (NSK) som består av högre tjänstemän ur medlemsländerna ansvarar för internationellt samarbete som sträcker sig utanför det geografiska området som omfattas av officiellt nordiskt samarbete enligt Helsingforsavtalet, och därmed har de det övergripande ansvaret för samarbete med grannarna i väst.

Andra aktörer, såsom andra ministerråd och nordiska institutioner, kan ha ansvar för det konkreta genomförandet av projekt i samråd med grannarna i väst. Ministerråden kan samarbeta med olika delar av det geografiska området som omfattas av dessa riktlinjer beroende på om man i dem kan identifiera nordisk synergi. Riktlinjerna styr Nordiska ministerrådets verksamhet inom ramen för samarbetet och uppfattas som en utgångspunkt för fastställandet av gemensamma mål, projekt och aktiviteter.

Prioriterade insatser

Det nordiska samarbetet med grannarna i väst måste bygga på gemensamma intressen, erfarenheter som tidigare samarbetsprojekt gett, nordiskt och ömsesidigt mervärde samt återkoppling från diskussioner med befintliga och potentiella partners.

Nordiska ministerrådet är intresserat av att ta fram och bidra till följande prioriterade insatser och teman:

- Miljö, klimat och energi
- Forskning, innovation, utbildning och praktik
- Kultur
- Hälsa- och sociala frågor
- Jämställdhet mellan könen
- Engagemang av barn och unga
- Maritima frågor
- Handel och ekonomisk utveckling

Instrument för att utveckla samarbete

Samarbete kan utvecklas genom följande instrument:

- Direkt samarbete med institutioner i de länder som omfattas av samarbetet.
- Samarbete i och genom nordiska institutioner och organ för samarbete.
- Relevanta program som drivs av ministerråden, nordiska institutioner och nordiska samarbetsorgan.
- Olika typer av samförståndsavtal (MoU).
- Informationsutbyte och jämförelse av erfarenheter (benchmarking).
- Externa partnerinstrument, budgetposter och samarbetsmekanismer.

De befintliga ministerråden kan utveckla samarbete utifrån deras prioriteringar. Relevanta officiella representanter (t.ex. de nordiska ländernas diplomatiska beskickningar) har också en viktig stödfunktion i samarbetet.

Nordatlantiskt samarbete (NORA) är ett regionalt mellanstatligt samarbetsorgan som genom sin expertis kring den nordatlantiska regionen kan fungera som ett rådgivande och stödjande organ tillsammans med Nordiska ministerrådets sekretariat. NORA kan också spela en roll som genomförandeorganisation, och dess funktion som rådgivande organ bestäms separat.

Finansiella principer

Sedan 2009 har Nordiska samarbetsministrar (MR-SAM) haft en separat budget 1-0990 för sitt samarbete med grannarna i väst, vilket är själva ryggraden i samarbetet. Denna budget bör ses som finansiering för att stödja projekt och initiativ, ofta med ett kompletterande inslag av samfinansiering från huvudorganisatören och/eller partners.

Tidsperspektiv

Dessa riktlinjer gäller för perioden 2021–2023 (kalenderår).

Utvärdering av riktlinjerna

Samarbetet utvärderas kontinuerligt. Nordiska samarbetsministrar (MR-SAM) diskuterar samarbetet och dess framsteg årligen utifrån rapporter om samarbetet. Beslut om stöd till enskilda initiativ och konkreta projekt samt beslut om fortsatt finansiering till projekt och initiativ utvärderas fortlöpande.

Profilering av samarbete

Kommunikation och profilering är en integrerad och väsentlig del av varje enskilt projekt eller initiativ. Profilering av samarbetet ska ske i enlighet med Nordiska ministerrådets profilerings- och kommunikationsstrategier.

Nordiska samarbetsministrar och andra ministerråd bör bidra till att öka uppmärksamheten och informationen om nordiskt samarbete med grannarna i väst. Denna uppgift måste utföras i samarbete med de nordiska ländernas officiella representanter, ambassader och relevanta officiella nordiska organ och institutioner. Profileringen av samarbetet samordnas med relevanta partners med målet att göra samarbetet mer synligt och känt såväl bland allmänheten som partners.